

УДК 004:340::681.3.06

ТАРАН О.В., доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник наукової лабораторії з проблем протидії злочинності Національної академії внутрішніх справ.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4752-9924>.

ГАВЛОВСЬКИЙ В.Д., кандидат юридичних наук, с.н.с., головний науковий співробітник Міжвідомчого НДЦ з проблем боротьби з організованою злочинністю при РНБО України.

ЗАХИСТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Анотація. За результатами аналізу та узагальнення матеріалів правозастосовної практики, правової статистики та нормативного регулювання кримінальної відповідальності за правопорушення у сфері інтелектуальної власності визначено низку актуальних проблем нормативного і практичного змісту та запропоновано шляхи їх вирішення. Обґрунтовано необхідність: посилення взаємодії правоохоронних органів різних країн, провайдерів, громадських організацій, координації при проведенні спільних операцій Інтерполом та Європолом; підвищення ефективності роботи правоохоронних органів у відповідному напрямі; впровадження дієвого моніторингу Даркнет; збільшення впливу на порушників авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет, зокрема посилення відповідальності за злочини у цій сфері; вирішення питання щодо прискорення проведення експертиз у сфері інтелектуальної власності; створення єдиної методики визначення розміру матеріальної шкоди, завданої порушенням права інтелектуальної власності; прискорення процесу отримання (витребування) інформації про власника Інтернет-ресурсу (контенту), який зареєстрований та адміністрування якого здійснюється за межами території України.

Ключові слова: інтелектуальна власність, кримінальні правопорушення, кримінальна відповідальність, авторське право і суміжні права, правова статистика, розслідування.

Summary. Based on the results of analysis and generalization of materials of law enforcement practice, legal statistics and normative regulation of criminal liability for intellectual property offenses, a number of topical problems of normative and practical character are identified and ways to solve them are proposed. Necessity is substantiated for: strengthening of interaction of law enforcement agencies of different countries, providers, public organizations, coordination in carrying out joint operations by Interpol and Europol; improving the efficiency of law enforcement agencies in the appropriate direction; implementation of effective Darknet monitoring; increasing the impact on infringers of copyright and related rights on the Internet, in particular, strengthening the responsibility for crimes in this area; resolving the issue of accelerating the conduct of examinations in the field of intellectual property; creation of a single method of determining the amount of material damage caused by infringement of intellectual property rights; acceleration of the process of obtaining (demanding) information about the owner of the Internet resource (content), which is registered and which is administered outside of the territory of Ukraine.

Keywords: intellectual property, criminal offenses, criminal liability, copyright and related rights, legal statistics, investigation.

Аннотация. По результатам анализа и обобщения материалов правоприменительной практики, правовой статистики и нормативного регулирования уголовной ответственности за правонарушения в сфере интеллектуальной собственности определен ряд актуальных проблем нормативного и практического содержания и предложены пути их решения. Обоснована необходимость: усиление взаимодействия правоохранительных органов различных стран, провайдеров, общественных организаций, координации при проведении совместных

операцій Інтерполом и Европолем; підвищення ефективності роботи правоохоронительних органів в соответствующем напрямленні; внедрения действенного мониторинга Даркнет; увеличения воздействия на нарушителей авторского права и смежных прав в сети Интернет, в том числе усиление ответственности за преступления в этой сфере; решения вопроса по ускорению проведения экспертиз в сфере интеллектуальной собственности; создания единой методики определения размера материального ущерба, причиненного нарушением прав интеллектуальной собственности; ускорения процесса получения (истребования) информации о владельце Интернет-ресурса (контента), который зарегистрирован и администрирование которого осуществляется за пределами территории Украины.

Ключевые слова: *интеллектуальная собственность, преступление, уголовная ответственность, авторское право и смежные права, правовая статистика, расследование.*

Постановка проблеми. Сучасна, визнана міжнародною спільнотою, система інтелектуальної власності є необхідним елементом для досягнення високого рівня економічного та соціального розвитку будь-якої держави. Охорона інтелектуальної власності підтримує і зберігає національний потенціал у сфері інтелектуальної діяльності та залучає інвестиції, стабілізуючи економічний стан, за якого і вітчизняні, і зарубіжні інвестори можуть бути впевнені в тому, що їхні права поважатимуться, а також сприяє використанню й подальшому розвитку винахідницьких і творчих талантів та досягнень. Створення саме такої системи має особливе значення для України – країни зі значним науково-технічним та інтелектуальним потенціалом [1].

Утім, незважаючи на заходи, що вживаються для підвищення рівня захисту інтелектуальної власності, наразі залишається невирішеною низка проблем нормативного та практичного змісту, серед яких питання кримінальної відповідальності за учинення правопорушень у сфері інтелектуальної власності, ефективність діяльності правоохоронних органів щодо розслідування таких злочинів, організація та практична реалізація взаємодії різних суб'єктів, діяльність яких пов'язана із охороною і захистом інтелектуальної власності.

Результати аналізу наукових публікацій. Різні аспекти проблем протидії злочинності у сфері захисту інтелектуальної власності були предметом дослідження таких вітчизняних науковців, як Бусол О.Ю., Горбаньов І.М., Гуцалюк М.В., Коваленко І.А., Новіков О.В., Романюк І.М., Таран О.В та ін.

Метою статті є визначення окремих проблемних питань захисту інтелектуальної власності в Україні та розроблення пропозицій щодо їх вирішення із урахуванням узагальнення матеріалів правозастосовної практики, результатів опитування практичних працівників, даних офіційної правової статистики, нормативного регулювання кримінальної відповідальності за злочини проти інтелектуальної власності.

Виклад основного матеріалу. Інтелектуальна власність, як і будь-яка власність, потребує вжиття заходів щодо її захисту від протиправних посягань. Особливої актуальності захист інтелектуальної власності набуває в умовах глобалізації, широкого використання мережі Інтернет та активізації міжнародного співробітництва в економічній, науковій та торговельній сферах.

Небезпека таких протиправних діянь, крім завдання збитків власникам, полягає і у тому, що доходи отримані від виробництва контрафактної продукції, у тому числі з використанням мережі Інтернет, спрямовуються на фінансування тероризму, обігу наркотиків і зброї, торгівлі людьми, сприяють діяльності транснаціональних злочинних угруповань. Контрафакт і піратство тісно пов'язані з іншими злочинними діями – легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, нелегальною міграцією, отриманням неправомірної вигоди тощо. Водночас прибутки від

нелегального обігу підробок можна порівняти з доходами від зазначених злочинних дій, однак, порівняно з ними, вони є майже безризиковим джерелом збагачення.

За оцінками експертів, 2,5 %, або майже половина трильйона доларів, світового імпорту складають контрафактну та піратську продукцію.

На сьогодні можна констатувати, що попри низку недоліків, вітчизняна система захисту інтелектуальної власності в Україні загалом функціонує на задовільному рівні і формально відповідає основним міжнародним вимогам і стандартам.

Так, для здійснення координації процесів щодо функціонування і розвитку системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні Кабінет Міністрів України 7 лютого 2018 року, згідно з постановою № 90, створив Раду з питань інтелектуальної власності, як урядовий консультативно-дорадчий орган. Метою Ради є забезпечення вивчення та подолання проблемних питань, пов'язаних із формуванням та реалізацією державної політики у сфері інтелектуальної власності. Основними її завданнями є: визначення шляхів та механізмів розв'язання проблемних питань, що виникають під час формування та реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності; розробка пропозицій у сфері інтелектуальної власності, зокрема щодо розвитку цієї сфери, забезпечення інтеграції України у міжнародний та європейський інтелектуальний простір з урахуванням національних інтересів тощо [2].

Передбачено, що Рада буде здійснювати координацію робіт державних органів виконавчої влади, правоохоронних структур, судової системи, громадських об'єднань та галузевих асоціацій, наукових кіл, а також правовласників об'єктів права інтелектуальної власності, задля подолання проблемних питань, пов'язаних із посиленням захисту прав інтелектуальної власності, інтегрування України у міжнародний та європейський інтелектуальний простір; стимулювання винахідницької діяльності, комерціалізації результатів інтелектуальної та творчої діяльності в Україні.

Серед важливих завдань діяльності Ради є сприяння ліквідації загроз, пов'язаних із входженням України до Списку 301 в контексті “Спеціальної доповіді 301” Офісу Торговельного представника США щодо стану захисту прав інтелектуальної власності.

24 травня 2018 року відповідно до наказу № 718 Міністра економічного розвитку і торгівлі було утворено державну організацію “Національний офіс інтелектуальної власності” (НОІВ) – орган державної системи правової охорони інтелектуальної власності, визнаний на національному рівні, що здійснює повноваження у сфері інтелектуальної власності, визначені законодавством та статутом.

Водночас з огляду на комплекс проблем, що нині існують і потребують термінового вирішення, не можна стверджувати, що ефективність системи захисту інтелектуальної власності є достатньою. А це, своєю чергою, перешкоджає розвитку інноваційної діяльності, утворенню в Україні цивілізованого ринку інтелектуальної власності.

Україна з 1998 р. щорічно згадується у звіті як країна, у якій рівень захисту прав інтелектуальної власності визнається незадовільним. У 2013 р. вона була єдиною країною, віднесеною до найгіршої з пропонованих звітом категорій “пріоритетна іноземна країна”. Такий “здобуток” означав, що в Україні настільки незадовільний стан захисту у сфері інтелектуальної власності, що мали бути накладені відповідні санкції. У 2001 р. наша країна також потрапила до цієї категорії і була позбавлена можливості користуватися Всезагальною системою преференцій. Згодом право на преференції було відновлене. У 2013, як і у 2014 та 2015 рр. санкції через визнання України країною з несприятливими актами у сфері інтелектуальної власності не були застосовані у зв'язку з поточною політичною ситуацією [3].

Згідно Спеціального звіту 301 (*The Special 301 Report*), який опублікований 29 квітня 2020 року Торговельним представництвом США, Україна залишається у списку пріоритетних спостережень, тобто у переліку країн, що не забезпечують захисту прав інтелектуальної власності та щодо яких здійснюється першочергове спостереження.

Призначення України до пріоритетного списку спостережень ґрунтується на трьох питаннях: (1) несправедливе, непрозоре управління системою організацій колективного управління, які відповідають за збір та розподіл роялті правласникам; (2) широке використання не ліцензованого програмного забезпечення українськими державними установами; (3) невиконання впровадження ефективних засобів для боротьби з широкомасштабними порушеннями авторських прав в Інтернеті.

В Україні захист прав інтелектуальної власності здійснюється у межах цивільного, адміністративного, кримінального, митного та антимонопольного законодавства, діють більше 10 спеціальних законів у сфері інтелектуальної власності. Україна є учасницею багатьох багатосторонніх міжнародних договорів, що діють у цій сфері. Правовідносини, пов'язані з правовою охороною інтелектуальної власності, регулюють також близько ста підзаконних нормативних актів. При цьому нормативно-правова база продовжує вдосконалюватися.

Засоби кримінально-правової охорони зазвичай вважаються найбільш дієвими для обмеження поширення протиправних дій зокрема і щодо об'єктів інтелектуальної власності. Тому в Україні запроваджено кримінальну відповідальність за такі правопорушення.

Спроба аналізу стану боротьби із злочинами у сфері захисту інтелектуальної власності, зокрема порушень авторських і суміжних прав у мережі Інтернет, виявила проблему, пов'язану із відсутністю статистичної звітності чи окремих показників в офіційних звітах Генеральної прокуратури України, Офісу Генерального прокурора (ОГП) та Державної судової адміністрації України. Існує лише відомча статистична звітність Національної поліції України.

В Україні протягом 2019 р., згідно зі статистичними даними Генеральної прокуратури України, обліковано 148 кримінальних правопорушень, передбачених ст. 176 КК України. Порівняно із 2018 р., їхня кількість збільшилася на 17,5 % (у 2018 р. – 126).

Кримінальних правопорушень, передбачених ст. 229 КК України, у 2019 році обліковано 62. Це на 44,1 % менше порівняно з 2018 р. (у 2018р. – 111).

Відповідно Звіту судів першої інстанції про розгляд матеріалів кримінального провадження за 2019 рік в Україні кількість проваджень, що перебували на розгляді судів за статтею 176 КК України, становить 43, із них 19 надійшло у 2019 році. За 2019 рік розглянуто 15 проваджень, з постановленням вироку – 9 (із них 2 – за примиренням і 2 – визнання винуватості), 6 – із закриттям провадження у справі. Кількість осіб у справах із закінченим провадженням складає 15, із них 7 засуджено, 2 виправдано і 6 щодо яких кримінальне провадженням закрито.

Відповідно Звіту про осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності та види кримінального покарання за 2019 рік лише одна особа була засуджена до позбавлення волі строком 1 рік.

Більш повний аналіз кримінальних правопорушень у сфері захисту інтелектуальної власності (ст. ст. 176, 229 КК України) вчинених із використанням високих інформаційних технологій, в т.ч. мережі Інтернет, можна зробити, використавши відомчу звітність Національної поліції України, зокрема Відомості про кримінальні правопорушення, що вчинені з використанням високих інформаційних технологій, у

тому числі виявлення і супроводження таких правопорушень працівниками підрозділів кіберполіції (розд. XVII) Звіту про результати роботи підрозділів Національної поліції України за 2019 р. (форма № 1-АВ).

Так, з використанням мережі Інтернет протягом 2019 р. скоєно 68 кримінальних правопорушень, передбачених ст. 176 КК України. Це на 15,2 % більше порівняно з 2018 роком (у 2018 р. – 59) і їхня питома вага становить 46,0 % від усіх облікованих кримінальних правопорушень у 2019 р., передбачених ст. 176 КК України.

Кількість кримінальних проваджень, у яких особам повідомлено про підозру в учиненні кримінального правопорушення, передбаченого ст. 176 КК України становить 64, що на 36,2 % більше порівняно з 2018 роком (у 2018 році – 47).

Кількість осіб, яким повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення збільшилося на 17,6 % (20 у 2019 році проти 17 у 2018 році). Кількість осіб, яким пред'явлені обвинувальні акти у 2019 році – 18.

У 2019 році кримінальними правопорушеннями, передбаченими ст. 176 КК України, з використанням мережі Інтернет завдано матеріальних збитків на суму 10675 тис. грн., відшкодовано 1196 тис. грн.

З використанням мережі Інтернет у 2019 році зареєстровано 8 кримінальних правопорушень передбачених ст. 229 КК України. Це в 3 рази менше порівняно з 2018 роком (у 2018 році – 24).

Опитування практичних працівників (прокурори, слідчі (Львівська обл.) показало, що 22,5 % респондентів вважають, що специфіка вирішення питань про притягнення до кримінальної відповідальності за злочини, що посягають на інтелектуальну власність, обумовлена недосконалістю законодавства про кримінальну відповідальність; 18,3 % респондентів вважають, що проблеми кваліфікації злочинів, відповідальність за які передбачена ст.ст. 176, 229 КК України пов'язані із недосконалістю законодавства; 35,5 % респондентів найчастіше стикаються з труднощами під час розкриття, розслідування цих злочинів у зв'язку з недоліками, прогалинами, суперечностями в законі; для усунення судових і слідчих помилок, які допускаються при застосуванні ст.ст. 176, 229 КК України, потрібне більш точне формулювання тексту диспозиції цих норм (54,6 % респондентів) [4].

Помітний також брак достатнього обсягу правозастосовної практики у сфері захисту прав інтелектуальної власності.

52,9 % опитаних співробітників практичних органів вказали, що найчастіше стикаються з труднощами під час розкриття, розслідування цих злочинів у зв'язку з відсутністю методичних рекомендацій. Для вирішення цього питання науковцями Міжвідомчого науково-дослідного центру з проблем боротьби з організованою злочинністю при РНБО України у 2019 році підготовлено спільно з співробітниками правоохоронних органів, органів прокуратури методичні рекомендації “Особливості документування кримінальних правопорушень, вчинених у сфері захисту інтелектуальної власності із використанням мережі Інтернет та телекомунікаційних мереж”, для практики розслідування згаданих злочинів колективом Національної академії внутрішніх справ розроблено методичні рекомендації “Розслідування незаконного використання знака для товарів і послуг, фірмового найменування” [5]. Також співробітники правоохоронних органів стикаються з труднощами під час розкриття, розслідування цих злочинів у зв'язку з відсутністю роз'яснень вищих судових інстанцій. Тому для усунення судових і слідчих помилок, які допускаються при застосуванні ст.ст. 176, 229 КК України, потрібне видання Верховним Судом відповідних документів про порядок застосування зазначених норм (45,4 %).

Варто також відзначити, що рішення про закриття кримінального провадження найчастіше ухвалюється у зв'язку із невстановленням достатніх доказів для доведення вини особи в суді і вичерпані можливості їх отримання. На це вказали 91,6 % респондентів [4].

При цьому слід вказати на спільні проблеми для всіх органів досудового розслідування Національної поліції України щодо актуальних питань, які виникають у процесі розслідування злочинів, пов'язаних із порушенням авторського права і суміжних прав, зокрема піратством у мережі Інтернет. Відповідно до інформації, наданої Головним слідчим управлінням НП України такими є відсутність єдиної (уніфікованої) методики визначення розміру матеріальної шкоди, завданої порушенням прав на об'єкти інтелектуальної власності; використання у злочинній діяльності серверів, розташованих за межами України. У таких випадках кримінальне правопорушення часто розслідується у межах міжнародно-правової співпраці, що сповільнює оперативність проведення необхідних слідчих (розшукових) дій.

Також для ефективного проведення досудового розслідування злочинів вказаної категорії необхідно:

1. Посилення взаємодії правоохоронних органів різних країн, провайдерів, громадських організацій, координації при проведенні спільних операцій Інтерполом та Європолом.

Основним заходом протидії протиправній діяльності у сфері інтелектуальної власності, на думку експертів, є посилення міжнародного співробітництва, оскільки такі злочини переважно мають транснаціональний характер. Тому їх виявлення, розкриття й розслідування значною мірою залежать від ефективності взаємодії правоохоронних органів різних країн, провайдерів, громадських організацій, координації при проведенні спільних операцій Інтерполом та Європолом.

Згідно з позицією експертів, у найближчі роки боротьба з контрафактною продукцією не матиме помітних успіхів. Зазначається, що зростанню ринку підробок сприяють недосконалість та суперечності законодавства країн світу в галузі виробництва і розповсюдження контрафактної продукції. Крім того, деякі країни все ще "заохочують" виробництво подібної продукції. Негативну тенденцію також підсилює недостатньо ефективна робота правоохоронних органів.

2. Підвищення ефективності роботи правоохоронних органів.

Слід зазначити, що на сьогодні з усіх видів торгівлі контрафактними товарами найбільш швидкими темпами зростає торгівля через мережу Інтернет.

Часто боротьба з такими правопорушеннями виявляється недостатньо ефективною. Проблема у тому, що правопорушник зазвичай невідомий власнику товарного знака; питання анонімності посилюється так званим феноменом "убий крота" – ситуаціями, коли правопорушник встановлений, і його веб-сайт закритий, але майже миттєво з'являється нова сторінка з оголошенням про продаж, проте вже з іншим URL.

Через обсяг і швидкість онлайн-продажів контрафактних товарів діяти доводиться оперативно: інформація про продаж розміщується на веб-сайті лише на кілька днів, а то й годин; ця проблема *tempus fugit* істотно ускладнює своєчасне виявлення і відстеження розміщених у мережі Інтернет оголошень про продаж контрафактних товарів.

Цивільно-правові засоби захисту доповнюються кримінально-правовими та адміністративно-правовими засобами, однак для того, щоб влада вдалася до їх застосування, кількість порушень авторських прав і обсяг продажу контрафактних товарів повинні бути досить значними.

Не завжди очевидно, які мінімальні контакти або зв'язки необхідно відстежити, щоб визначити юрисдикцію на території країни, в якій вчинено порушення;

На сьогодні не існує міжнародного механізму добровільного арбітражу у справах про контрафакції в мережі Інтернет [6].

3. Впровадження дієвого моніторингу Даркнет.

Останнім часом усе частіше на чорних ринках з'являються важливі дані – інтелектуальна власність, піратське програмне забезпечення та інші цифрові продукти. Зокрема, на чорних ринках Даркнету реалізуються товари і послуги анонімним клієнтам, які часто розплачуються біткоїнами або електронними грошима, щоб приховати свою особистість.

4. Впровадження дієвого механізму впливу на порушників авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет, зокрема посилення відповідальності за злочини у цій сфері.

Поширення контрафактної продукції і піратського контенту в мережі Інтернет відбувається через відсутність дієвого механізму впливу на порушників авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет, зокрема неефективних санкцій стосовно порушників авторських прав.

Варто зазначити, що співробітники правоохоронних органів України докладають зусиль щодо створення ефективних засобів протидії таким злочинам. Однак до цього часу залишаються неефективними санкції стосовно правопорушень, передбачених ст. 176 Кримінального кодексу України. Так, проведений працівниками Департаменту кіберполіції Національної поліції України аналіз вироків, винесених судом за правопорушення, передбачені ст. 176 Кримінального кодексу України, свідчить, що найчастіше до правопорушників застосовуються штрафи, але їх розміри в декілька разів менші ніж навіть денні прибутки Інтернет-ресурсів, завантажених протиправним контентом.

У зв'язку з цим необхідно внести зміни до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за злочини у сфері авторського права та суміжних прав, щоб правопорушникам було складно уникати покарання за порушення законодавства у сфері захисту авторських прав, а більш жорсткі санкції підвищили ефективність боротьби та рівень профілактики правопорушень.

5. Вирішення питання щодо прискорення проведення експертиз у сфері інтелектуальної власності.

Проблемним питанням залишається тривалий період проведення комп'ютерно-технічних експертиз та експертиз у сфері інтелектуальної власності, що призводить до необґрунтованого затягування строків досудового розслідування та неможливості прийняття обґрунтованого рішення у кримінальному провадженні, незважаючи на те, що вказані експертизи фактично є обов'язковими під час розслідування злочинів зазначеної категорії.

6. Створення єдиної методики визначення розміру матеріальної шкоди, завданої порушенням прав на об'єкти інтелектуальної власності.

7 Прискорення процесу отримання (витребування) інформації про власника Інтернет-ресурсу (контенту), який зареєстрований та адміністрування якого здійснюється за межами території України.

Однією із актуальних проблем є розташування власників хостингу, де розміщує свій сайт правопорушник, за межами України, що ускладнює отримання інформації про таку особу. Слідчому для того, щоб звернутися із відповідним дорученням до іншої країни, в якій мешкає ймовірний правопорушник (власник хостингу), необхідно

звертатися із міжнародним дорученням, яке необхідно перекласти на мову виконавця, після чого зазначене доручення надсилається до ОГП, який в свою чергу власним супровідним листом після перевірки надсилає його до країни виконавця. Зазначена процедура займає великий обсяг часу, крім того, існують країни, які не співпрацюють з Україною із вказаних питань, що унеможлиблює подальше розслідування таких злочинів та притягнення винних до кримінальної відповідальності.

Справедливо також зазначити, що серед причин розвитку та поширення Інтернет-піратства чільне місце належить ставленню громадян до порушення авторських прав, що певним чином зумовлено менталітетом та погіршенням загального економічного стану. Більшість користувачів не замислюються про негативні наслідки безкоштовного користування Інтернет-контентом, ба більше, вважають це природнім, навіть не усвідомлюючи, що це незаконно. Тому інформування громадськості про шкоду Інтернет-піратства та формування правильного розуміння цього питання сприятимуть підвищенню ефективності боротьби з такими порушеннями.

Боротьба з підробками і піратством буде результативною у тому разі, коли активно урядові структури об'єднують зусилля з приватним сектором; підвищуватиметься обізнаність суспільства щодо ролі інтелектуальної власності та економічних і соціальних наслідків від споживання контрафактних товарів і піратства; підвищиться ефективність роботи у цій сфері правоохоронних органів, прокуратури і судів.

Висновки.

В Україні триває формування дієвих механізмів захисту інтелектуальної власності. Водночас, Україна все ще залишається країною, зручною для діяльності Інтернет-піратів, з огляду на недоліки у національному законодавстві щодо охорони авторського і суміжних прав.

Тому доцільно посилити спроможності правоохоронних органів щодо виявлення та припинення незаконного виробництва таких товарів, відслідковувати ланцюги поставок, удосконалити систему ліквідації незаконних мереж на державному та міжнародному рівнях.

Необхідно розвивати національні й міжнародні системи санкцій, співмірних зі збитками, завданими обігом підробок. Класичні методи викорінення піратства та контрафакції потребують застосування інноваційних підходів, оскільки така злочинна діяльність характеризується невеликим ризиком і надзвичайним прибутком. Тому необхідне відповідне законодавство, яке б давало змогу, зокрема, конфіскувати прибутки виробників та розповсюджувачів контрафактної продукції.

Важливим для підвищення ефективності досудового розслідування злочинів вказаної категорії є міжнародне співробітництво та обмін практичним досвідом у даному напрямку.

Потребують вирішення актуальні питання, які виникають у процесі розслідування злочинів, пов'язаних із порушенням авторського права і суміжних прав, зокрема підробками й піратством у мережі Інтернет. Серед них – відсутність єдиної методики визначення розміру матеріальної шкоди, завданої порушенням; використання у злочинній діяльності серверів, які розташовані за межами України, коли кримінальне правопорушення розслідується у межах міжнародно-правової співпраці, що сповільнює оперативність проведення необхідних слідчих (розшукових) дій.

Необхідно визначити єдині методологічні підходи щодо виявлення правопорушень у сфері інтелектуальної власності, забезпечувати проведення спільних заходів правоохоронних і контролюючих органів, направлених на виявлення, розслідування та припинення правопорушень у сфері інтелектуальної власності.

Для ефективної боротьби з розповсюдженням контрафактної та піратської продукції потребують удосконалення правозастосовні заходи. З метою ефективної протидії поширенню підробок і піратству необхідне об'єднання урядових структур з приватним сектором. Доцільно постійно проводити інформаційно-роз'яснювальні кампанії з метою підвищення обізнаності суспільства щодо ролі інтелектуальної власності та економічних наслідків від поширення й споживання контрафактних товарів і Інтернет-піратства.

Використана література

1. Костюченко О.М. Правове регулювання інтелектуальної власності в Україні. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_4487
2. Про утворення Ради з питань інтелектуальної власності: Постанова Кабінету Міністрів України від 07.02.18 р. № 90. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/90-2018-%D0%BF#Text>
3. Яцюк О. Що може доповісти Україна про стан боротьби з порушеннями авторських та суміжних прав в мережі Інтернет? URL: https://sk.ua/wp-content/uploads/sk_files/specialniy_zvit_301.pdf
4. Романюк І.М. Кримінально-правова характеристика злочинів, що посягають на інтелектуальну власність в Україні: дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.08. Львів, 2018. 238 с.
5. Чернявський С.С., Таран О.В. та ін. Розслідування незаконного використання знака для товарів і послуг, фірмового найменування: метод. рек. Київ, 2012. 43 с.
6. Анализ методов борьбы с нарушениями прав на товарные знаки в Интернете – резюме: Консультативный комитет по защите прав. Двенадцатая сессия, Женева, 4 – 6 сентября 2017 г. URL: www.wipo.int/edocs/mdocs/enforcement/ru/wipo_ace_12/wipo_ace_12_9_rev_2.pdf

~~~~~ * * * ~~~~~